

Nr 43

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående livränta till vissa personer; given Stockholms slott den 6 februari 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens innehåll

I propositionen underställs riksdagens prövning sex ärenden om livränta till personer som skadats vid olyckshändelse inom försvaret samt två ärenden om livränta till efterlevande till personer som avlidit till följd av olyckshändelse eller sjukdom som haft samband med försvarets verksamhet.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 6
februari 1970.*

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *livränta till vissa personer* och anför.

1

Leo Lehto, som är född den 11 november 1927, skadades den 1 oktober 1957 under tjänstgöring som överfurir vid Smålands artilleriregemente. Lehto medföljde som passagerare på en försvaret tillhörig motorcykel som kolliderade med en försvaret tillhörig bil. Lehto erhöll bestående benskada. När Lehto återgick i tjänst i mars 1959 bereddes han på grund av skadan arbete som tillsyningsman vid regementet. Lehto är numera rustmästare.

Riksförsäkringsverket har på grund av skadan tillerkänt Lehto livsvarig förhöjd och värdesäkrad yrkesskadelivränta efter en invaliditet av 25 %.

Genom lagakraftvunnen dom förpliktades staten att på grund av skadan utge ojämkad ersättning till Lehto, bl. a. livränta för tiden t. o. m. den 31 december 1965. Försvarets civilförvaltning har utöver ersättning från riksförsäkringsverket tillerkänt Lehto trafiklivränta för tiden därefter t. o. m. den 30 juni 1970. Livräntan utgår enligt beslut år 1969 med 2 000 kr. om året.

Försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, föreslår oförändrad livränta under Lehtos återstående livstid med nedsättning till hälften när han fyller 67 år.

Departementschefen

Staten är ersättningsskyldig för den skada som drabbat Lehto. Beträffande trafiklivränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1970 föreligger redan beslut av försvarets civilförvaltning. Av utredningen framgår att invaliditeten är livsvarig. För Lehtos återstående livstid bör trafiklivränta utgå enligt ci-

vilförvaltningens förslag. I värdesäkringshänseende bör livräntan anses fastställd år 1969.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen medge,

att från inkomstiteln Pensionsmedel m. m. utbetalas livsvarig trafiklivränta till Lehto på grund av nämnda olyckshändelse fr. o. m. den 1 juli 1970 t. o. m. månaden under vilken han fyller 67 år med 2 000 kr. om året och för tiden därefter med 1 000 kr. om året.

2

Sven Nyström, som är född den 7 juni 1919, skadades den 22 september 1959 under militärtjänstgöring, då han påkördes av en staten tillhörig traktor. Nyström erhöll bestående axelskada m. m. Nyström är maskinsnickare.

Riksförsäkringsverket har på grund av skadan tillerkänt Nyström livsvarig förhöjd och värdesäkrad militärlivränta efter en invaliditet av 15 %.

Sedan försvarets civilförvaltning och försvarets skaderegleringsnämnd bedömt staten vara ersättningsskyldig på grund av skadan, har Kungl. Maj:t tillerkänt Nyström trafiklivränta för tiden t. o. m. den 3 maj 1963. Civilförvaltningen har tillerkänt Nyström trafiklivränta för tiden därefter t. o. m. den 30 juni 1970. Livräntan utgår enligt beslut år 1969 efter en invaliditet av 15 % och en årsinkomst av 20 400 kr. med avdrag av motsvarande ersättning från riksförsäkringsverket.

Försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, föreslår oförändrad livränta under Nyströms återstående livstid med nedsättning till hälften när han fyller 67 år.

Departementschefen

Staten får anses vara ersättningsskyldig för den skada som drabbat Nyström. Beträffande trafiklivränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1970 föreligger redan beslut av försvarets civilförvaltning. Av utredningen framgår att invaliditeten är livsvarig. För Nyströms återstående livstid bör trafiklivränta utgå enligt civilförvaltningens förslag. I värdesäkringshänseende bör livräntan anses fastställd år 1967.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen medge,

att från inkomstiteln Pensionsmedel m. m. utbetalas livsvarig trafiklivränta till Nyström på grund av nämnda olyckshändelse fr. o. m. den 1 juli 1970 t. o. m. månaden under vilken han fyller 67 år med 3 060 kr. om året och för tiden därefter med 1 530 kr. om året med avdrag av vad han i motsvarande hänseende kan komma att uppbära enligt militärersättningsförordningen (1950: 261).

Leif Johansson, som är född den 3 mars 1936, skadades den 22 januari 1957 under militärtjänstgöring av ett löst skott som avlossades av en annan värnpliktig. Johansson erhöll bestående kraftig nedsättning av synen på ena ögat. Johansson är montör.

Riksförsäkringsverket har på grund av skadan tillerkänt Johansson livsvarig förhöjd och värdesäkrad militärlivränta efter en invaliditet av 15 %.

Genom lagakraftvunnen dom förpliktades staten att på grund av skadan utge ojämkad ersättning till Johansson, bl. a. livränta för tiden t. o. m. den 20 februari 1958. Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t och försvarets civilförvaltning tillerkänt Johansson skadeståndslivränta för tiden därefter t. o. m. den 30 juni 1970. Livräntan utgår enligt beslut år 1969 efter en invaliditet av 15 % och en årsinkomst av 12 430 kr. med avdrag av motsvarande ersättning från riksförsäkringsverket.

Försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, föreslår oförändrad livränta under Johanssons återstående livstid med nedsättning till hälften när han fyller 67 år.

Departementschefen

Staten är ersättningsskyldig för den skada som drabbat Johansson. Beträffande skadeståndslivränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1970 föreligger redan beslut av försvarets civilförvaltning. Av utredningen framgår att invaliditeten är livsvarig. För Johanssons återstående livstid bör skadeståndslivränta utgå enligt civilförvaltningens förslag. Höjning bör ej ske enligt Kungl. Maj:ts brev den 4 oktober 1968 angående ersättning av statsmedel till förbättring av vissa statliga skadeståndslivräntor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen medge,

att från inkomstititeln Pensionsmedel m. m. utbetalas livsvarig skadeståndslivränta till Johansson på grund av nämnda olyckshändelse fr. o. m. den 1 juli 1970 t. o. m. månaden under vilken han fyller 67 år med 1 864 kr. 50 öre om året och för tiden därefter med 932 kr. 25 öre om året med avdrag enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande.

Lars Kronberg, som är född den 5 oktober 1942, skadades den 3 maj 1966 under militärtjänstgöring av ett skarpt skott, som avgick från en kulspruta, då den efter skjutning lastades på en bil. Olycksfallet orsakades av att en värnpliktig sergeant efter skjutningen underlät att utföra beordrad visitation av vapnet. Kronberg erhöll bestående skada i höger hands tumbas.

Kronberg, som bl. a. varit lagerarbetare och truckförare, har uppgett att han på grund av skadan ej kunnat utbilda sig till grävmaskinist som han avsett.

Riksförsäkringsverket har på grund av skadan tillerkänt Kronberg livsvarig förhöjd och värdesäkrad militärlivränta efter en invaliditet av 25 %.

Sedan försvarets civilförvaltning och försvarets skaderegleringsnämnd bedömt staten vara ersättningsskyldig på grund av skadan, har civilförvaltningen tillerkänt Kronberg bl. a. skadeståndslivränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1970. Livräntan utgår enligt beslut år 1969 efter en invaliditet av 25 % och en årsinkomst av 21 000 kr. med avdrag av motsvarande ersättning från riksförsäkringsverket.

Försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, föreslår oförändrad livränta under Kronbergs återstående livstid med nedsättning till hälften när han fyller 67 år.

Departementschefen

Staten får anses vara ersättningsskyldig för den skada som drabbat Kronberg. Beträffande skadeståndslivränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1970 föreligger redan beslut av försvarets civilförvaltning. Av utredningen framgår att invaliditeten är livsvarig. För Kronbergs återstående livstid bör skadeståndslivränta utgå enligt civilförvaltningens förslag. Höjning bör ej ske enligt Kungl. Maj:ts brev den 4 oktober 1968 angående ersättning av statsmedel till förbättring av vissa statliga skadeståndslivräntor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen medge,

att från inkomstiteln Pensionsmedel m. m. utbetalas livsvarig skadeståndslivränta till Kronberg på grund av nämnda olyckshändelse fr. o. m. den 1 juli 1970 t. o. m. månaden under vilken han fyller 67 år med 5 250 kr. om året och för tiden därefter med 2 625 kr. om året med avdrag enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande.

5

Bengt Bergquist, som är född den 10 januari 1943, skadades den 19 april 1963 under militärtjänstgöring. En värnpliktig hade tillvaratagit en granat, en s. k. blindgångare, på ett militärt skjutfält och uppvisat den för en sergeant. Denne underlät dock att omhändertaga granaten, som medfördes av Bergquist till ett logement. Då några värnpliktiga där handskades med granaten exploderade den. Bergquist erhöll härvid bestående lung-, arm- och handskador. Bergquist är maskinskötare.

Riksförsäkringsverket har på grund av skadan tillerkänt Bergquist livs-

varig förhöjd och värdesäkrad militärlivränta efter en invaliditet av 25 %.

Sedan försvarets civilförvaltning och försvarets skaderegleringsnämnd bedömt staten vara ersättningsskyldig på grund av skadan, har civilförvaltningen tillerkänt Bergquist skadeståndslivränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1970. Livräntan utgår enligt beslut år 1969 efter en invaliditet av 25 % och en årsinkomst av 30 000 kr. med avdrag av motsvarande ersättning från riksförsäkringsverket.

Försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, föreslår oförändrad livränta under Bergquists återstående livstid med nedsättning till hälften när han fyller 67 år.

Departementschefen

Staten får anses vara ersättningsskyldig för den skada som drabbat Bergquist. Beträffande skadeståndslivränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1970 föreligger redan beslut av försvarets civilförvaltning. Av utredningen framgår att invaliditeten är livsvarig. För Bergquists återstående livstid bör skadeståndslivränta utgå enligt civilförvaltningens förslag. Höjning bör ej ske enligt Kungl. Maj:ts brev den 4 oktober 1968 angående ersättning av statsmedel till förbättring av vissa statliga skadeståndslivräntor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen medge,

att från inkomstititeln Pensionsmedel m. m. utbetalas livsvarig skadeståndslivränta till Bergquist på grund av nämnda olyckshändelse fr. o. m. den 1 juli 1970 t. o. m. månaden under vilken han fyller 67 år med 7 500 kr. om året och för tiden därefter med 3 750 kr. om året med avdrag enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande.

Ida Karlsson, som är född den 21 november 1911, skadades den 17 augusti 1966 inom Göta trängregementes kasernområde, då hon under cykling påkördes av en bil som tillhörde försvaret. Karlsson erhöll skallskada med hjärnskada. Karlsson var vid tiden för olyckan timanställd som ekonomibiträde vid regementet. Hon har till följd av olyckan inte kunnat behålla sin anställning och är fysiskt och psykiskt invalidiserad av den ådragna skadan.

Riksförsäkringsverket har bedömt Karlssons invaliditet på grund av skadan till 35 % under hennes återstående livstid, om lagen om yrkesskadeförsäkring (1954: 243) varit tillämplig. Karlsson har fått folkpension och tilläggspension.

Försvarets civilförvaltning, som bedömt föraren av militärbilen ensam vållande till olyckan, har tillerkänt Karlsson bl. a. trafiklivränta för tiden

t. o. m. den 30 juni 1970. Livräntan utgår enligt beslut år 1969 med 400 kr. i månaden.

Försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, föreslår oförändrad livränta under Karlssons återstående livstid med nedsättning till hälften när hon fyller 67 år.

Departementschefen

Staten får anses vara ersättningsskyldig för den skada som drabbat Karlsson. Beträffande trafiklivränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1970 föreligger redan beslut av försvarets civilförvaltning. Av utredningen framgår att invaliditeten är livsvarig. För Karlssons återstående livstid bör trafiklivränta utgå enligt civilförvaltningens förslag. I värdesäkringshänseende bör livräntan anses fastställd år 1968.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen medge,

att från inkomstiteln Pensionsmedel m. m. utbetalas livsvarig trafiklivränta till Karlsson på grund av nämnda olyckshändelse fr. o. m. den 1 juli 1970 t. o. m. månaden under vilken hon fyller 67 år med 4 800 kr. om året och för tiden därefter med 2 400 kr. om året.

7

Köpmannen Erik Grönlund, som var född den 25 maj 1907, dödades den 17 september 1958, då han vid framförande av en personbil under mörker bakifrån påkörde en transportkärra, som var kopplad till en stillastående bil som tillhörde försvaret. Han efterlämnade bl. a. hustrun *Ingrid Grönlund*, som är född den 18 juli 1918. Ingrid Grönlund saknar bl. a. på grund av sjuklighet förmåga att genom arbete svara för sitt uppehälle och kom genom makens död att sakna erforderligt underhåll. Ingrid Grönlund har tillerkänts änkepension.

Sedan Kungl. Maj:t genom dom funnit föraren av militärbilen ensam vållande till trafikolyckan förpliktades staten genom lagakraftvunnen dom att på grund av dödsfallet utge livränta till Ingrid Grönlund för tiden t. o. m. den 30 juni 1968. Försvarets civilförvaltning har tillerkänt Ingrid Grönlund trafiklivränta för tiden därefter t. o. m. den 30 juni 1970 så länge hon lever ogift. Livräntan utgår enligt beslut år 1969 med 650 kr. i månaden.

Försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, föreslår oförändrad livränta under Ingrid Grönlunds återstående livstid så länge hon lever ogift med nedsättning till hälften fr. o. m. den 1 juli 1977. Nämnden har framhållit att i fråga om skadestånd vid förlust av försörjare i praxis brukar antagas att full arbetsförmåga skulle ha förelegat till 67 eller undantagsvis upp till 70 års ålder.

Departementschefen

Staten är ersättningsskyldig gentemot Ingrid Grönlund. Beträffande livränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1970 föreligger redan beslut av försvarets civilförvaltning. För tiden därefter bör trafiklivränta utgå enligt civilförvaltningens förslag. I värdesäkringshänseende bör livräntan anses fastställd år 1969.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen medge,

att från inkomstititeln Pensionsmedel m. m. utbetalas trafiklivränta till Ingrid Grönlund på grund av nämnda olyckshändelse så länge hon lever ogift för tiden den 1 juli 1970—den 30 juni 1977 med 7 800 kr. om året och för tiden därefter med 3 900 kr. om året.

8

Förre korpralen vid flottan Edvin Gustafsson, som var född den 23 september 1898, avled den 2 oktober 1966 i lungtuberkulos. Han efterlämnade hustrun *Maria Gustafsson*, född den 27 mars 1912, och en son i äktenskapet, född den 19 april 1944. Sjukdomen yppades år 1925 och äktenskapet ingicks den 29 december 1940. Edvin Gustafsson erhöll på grund av sjukdomen ersättning enligt 1909 års militärsäkringsförordning (1909:89). När äktenskapet ingicks, uppbar han livränta efter en beräknad nedsättning i arbetsförmågan med två tredjedelar. Efter år 1941 var han helt arbetsoförmögen och vårdades långa tider på sanatorium. Samband ansågs föreligga mellan sjukdomen och dödsfallet och begravningshjälp utbetalades. Då äktenskapet emellertid ingåtts efter sjukdomens yppande kunde livränta ej utgå till änkan enligt 1909 års förordning.

Maria Gustafsson har anhållit om pensionsförmån motsvarande livränta enligt bestämmelserna om ersättning på grund av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Till stöd härför anför hon bl. a. att hon sammanlevde med Edvin Gustafsson sedan år 1932, att han under alla år var sjuklig, oftast sängliggande, och utan hennes hjälp varit tvungen att anlita vårdhem samt att hon själv sedan länge haft en vacklande hälsa.

Riksförsäkringsverket har i yttrande den 24 september 1969 tillstyrkt livränta och anför därvid i huvudsak följande.

Maria Gustafsson insjuknade år 1931 i lungtuberkulos och uppbar folkpension såsom arbetsoförmögen fram till november 1940. I pensionshandlingarna uppgavs år 1938, att hon skötte hemmet åt en fästman och att de klarade sig på hennes folkpension och fästmannens ersättning från riksförsäkringsanstalten. Under åren 1948—1955 hade Maria Gustafsson i någon utsträckning inkomster av städerskearbete m. m. Därefter försämrades hennes hälsotillstånd och hon har i flera omgångar vårdats på sjukhus för bl. a.

ledbesvär och neurotiska besvär. Från april 1958 har hon åter uppburit folkpensionsförmåner såsom arbetsförmögen. Efter makens död har pensionen omräknats till pension för ensamstående. Pensionens månadsbelopp, inklusive pensionstillskott och kommunalt bostadstillägg, är nu 665 kr. för månad.

Om Maria Gustafsson hade haft rätt till änkelivränta, skulle denna för år räknat ha utgjort för tiden t. o. m. december 1967 3 120 kr., för januari—februari 1968 3 900 kr., för mars 1968—juli 1969 3 936 kr. och fr. o. m. augusti 1969 tillsvidare 4 080 kr. Efter 67-års månaden skulle livräntebe-
loppet ha minskat. Det kommunala bostadstillägget, som är inkomstprövat, skulle ha reducerats, om livränta hade utgått. Hennes sammanlagda inkomst i form av livränta, förtidspension och bostadstillägg skulle i runda tal ha varit 200—250 kr. högre per månad än vad hon nu har uppburit i förtidspension och bostadstillägg.

1909 års militärsättningsförordning gällde t. o. m. 1927. Även i efterföljande förordningar förutsattes för änkelivränta att äktenskapet hade slutits före skadan. Genom en år 1954 beslutad ändring i 1950 års militärsättningsförordning (1950: 261) hävdades detta villkor fr. o. m. 1.1.1955 utan retroaktiv verkan.

Riksförsäkringsverket tillstyrker att Maria Gustafsson beviljas livränta med det belopp, som skulle ha tillkommit henne, om äktenskapet ingåtts före mannens insjuknande. Livränta för gången tid synes skäligen kunna medges fr. o. m. januari 1969, då den föreliggande ansökningen gjordes. Avdrag bör göras för belopp, varmed pensionsförmånerna skulle ha minskats om livränta utgått.

Departementschefen

Enligt den ändring i 1950 års militärsättningsförordning som trädde i kraft den 1 januari 1955 har tidigare inskränkningar i änkas rätt till livränta bortfallit (prop. 1954: 130; 2LU 35; rskr 276). Ersättningsanspråk till följd av skada eller sjukdom, som inträffat före den 1 januari 1955, skall emellertid fortfarande bedömas enligt de äldre bestämmelserna. Vid behandlingen av ändringsförslaget uttalade andra lagutskottet, att det kunde övervägas om inte de föreslagna för efterlevande gynnsammare bestämmelserna kunde ge anledning till omprövning efter skälighet i sådana fall där ersättning till följd av de äldre bestämmelserna ej kunde utgå och detta tedde sig obilligt i det enskilda fallet. Uttalandet lämnades utan erinran av riksdagen.

Maria Gustafsson är inte berättigad till livränta enligt bestämmelserna i 1909 års militärsättningsförordning eller övergångsbestämmelserna till den ändring i 1950 års militärsättningsförordning som trädde i kraft den 1 januari 1955. Med hänsyn till Maria Gustafssons svaga hälsa och de ömmande omständigheterna i övrigt anser jag att hon bör tillerkännas livränta enligt riksförsäkringsverkets förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen medge,

att från anslaget Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, fr. o. m. den 1 januari 1969 till Maria Gustafsson utbetalas den ersättning som vid

tillämpning av 1909 års militärsättningsförordning skulle ha tillkommit henne, om hon varit gift med Edvin Gustafsson när han befanns lida av lungtuberkulos, med avdrag för belopp varmed pensionsförmånerna skulle ha minskats om ersättning enligt förordningen utgått.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten